

სასოფლო-ეზოთი

გაზეთის ფასი:

გაზეთით თვილისში	ბაზუზაენ.
და გარეშე ადგილობრივ:	
მითი წლისა — 4 მ.	— 3 მ. —
ნახევარი წლით — 3 —	— 2 მ. —
სამი თვისა — 1 მ.	— 1 მ. —

გაგონის ფაქტობრივი

გამოცემის თვეში ო.რ.ჯ.ი

საქონლის მოწოდება მიიღება:

თვილის „სასოფლო-ეზოთის“ რედაქციის: კანტონში, შეღიპიშვილის და ახს. სტამბა ხანის ქუჩაზე ამბუქის სახლებში.

თვილისის ვაჭრე მცხოვრებთათვის აღწერა:
 Въ Тифлисѣ, въ конторѣ редакціи СЕЛЬСКОЙ ГАЗЕТЫ: при типографіи Мелникова и н°.

№ 11 შაბათი

VI

15 ივნისს 1873 წ.

შინაარსი:

სამეცნიერო ნაწილი:—დედა-მიწა.—საე-
 ქიმო ნაწილი:—პრეტყვის ექიმობა.—
 ცხენის კუჭის ექიმობა—წელკაცე: ფა-
 ლართობა ანუ მუცელი.—წიგნის ბეჭ-
 დვის ამბავი. მუშა-ხალხის სიმართე-
 ლეხე. კერძოობითი განცხადებანი.

სამეცნიერო ნაწილი

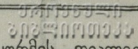
დედა-მიწა

თვითრეულ თქვენ თავანს, რასაკვირველია
 შემთხვევითა ყოფნა დიდს მინდარში, ანუ,
 ისეთ ფართო ედღში, რომლის დასასრული არა
 სჩანს თვალთ. აქ თქვენ შეგიხედვით ცი-
 სათვის და ის გვეჩვენებთ ფართო მტრედის
 ფერ თაღათ, რომელიც არის ვადაშლილი
 მიწის ზემოდამ და რომელიც შორს არის
 დაშვებული იმაზე კიდებთი; მიწა კი ამდროს
 გვეჩვენებთ პოლიციის სწორი. მართალია,
 თუ არა, რომ ცის კიდებთ, როგორც
 გვეჩვენება, მიწამდის უწევენ, და მიწა ისე
 ბრტყელია, როგორც პოლი?
 როდესაც უყურებთ, მართლა ასე გგონათ,
 მაგრამ გონიერი კაცები სულ სხვას ამბობენ.
 ცხლა ჩვენ გაესინჯათ ვინ სტყუა და ვინ
 ვის ატყუებს: ჩვენი თვალები ტუყულებიან,

თუ ის გონიერი კაცები, რომელნიც წერენ,
 რომ დედა-მიწა ბრტყელი არ არის. მართლა
 რომ დედა-მიწა ბრტყელი იყოს ყველგან
 და ცა იმაზედ იყოს დაშვებული კიდებთი,
 მაშინ შესაძლებელი იყო მისელა იმ ალა-
 გამდის, სადაც მიწა და ცა ერთდებოან. ბევრს
 კაცებს შემოუვლიათ დედა-მიწა, მაგრამ იმათ
 არსა არ უნახათ მიწაზედ ცა დაშვებული;
 მხოლოთ იმათ მოგზაურობის დროს ეჩე-
 ნებათ, რომ ისინი ფელიან გარშემო წრეს;
 რომელზედაც შორს შორს არის დაშვებული
 ცა. ამ წრეს დასასრული კი ვერსად ვერა-
 ეინ იმათანმა ვერ ნახა. რა უნდა გამოვი-
 ყვანოთ ჩვენ აქედამ? აი რა: ცა მიწაზედ
 არ არის დაშვებული და მიწა ბრტყელი არ
 არის, როგორც ჩვენ გვეჩვენება შეხედო-
 სათანავე. მიწა არის რვაელი, როგორც
 ჩამოსხმული ტყეა, და გარეშემო იმისა
 ცა... ამისთვის, სადაც უნდა წყვილეს კაცი,
 ყველგან ცა იქნება იმის თავზეთ. მაგრამ
 ჩვენ საიღამაც უნდა შეხედოთ, მაღალი
 სამრეკლოდამ, ანუ შვიდი რვა ვერსის სი-
 მაღლე მთიდგან, მიინც გვეჩვენება, რომ
 დედა-მიწა სწორია. მიზეზი ამის ის არის,
 რომ კაცს არ შეუძლია დაინახოს ერთი
 ალაგიდგან, რა მაგისთანა მაღალი უნდა
 იყოს, მთელი დედა-მიწა. კაცი, რომ შეე-
 დაროთ ჩვენ დედა-მიწასთან, ის გამოჩნდ-

ბა იმასთან ისე, როგორც კაცთან პატარა
 ქიქლა. დედა-მიწა, ამბობენ გონიერი და
 სწავლული კაცები, იძოდნათ დიდიაო,
 რომ შეიძლება დეს იმის სარტყლის შე-
 მორტყმა, სარტყელი იქნებოდა სიგძით
 ორმოცდა ათითასი (50,000) ვერსადგო.
 ჩვენ შეგვიძლია მოვიყვანოთ უკეთესი მაგა-
 ლითი და აეხსნით, რომ დედა-მიწა მრგვალია.
 როდესაც მაგალითებრ უხსლოვდებთ რომე-
 ლიმეკლას, თქვენ პირველად დაინახათ სამ-
 რეკლოვებს წერებს, მერმეთ სახლებს სახე-
 რავეს, მხოლოდ სულ ყველაფერს დაინახათ
 კარგათ მაშინ, როდესაც უფრო დაუხსლო-
 დებთ ქალაქს. ამაზედ შეტყუეთ თქვენ
 რომ რასაკვირველია, სადაც ქალაქი მოთე-
 შუაა, იქ მთიდგან პირველათ დაინახეთ
 მაღალ შენობებს და არა მდებლებს. მართა-
 ლია! მაგრამ აი რა მოგახსენოთ წინააღმდეგ
 ამისა: ზღვაში სადაც მთა არ არის, ხდენა
 ისე, როგორც ხმელეთზე: პირდა პირ შე-
 საგებებლათ მოდის ხომალდი. პირველად
 დაინახეთ მის ანძებს, მერმეთ როდ-
 საც მოგვახსლოვდება თითონ ხომალდი, ზე-
 ვით ნაწილს ბოლოს, მერე კი გამოჩნდება მთე-
 ლი ხომალდი, რა არის ამის მიზეზი? ისაა, რომ
 დედა-მიწა არის მრგვალი, როგორც ტყეია.
 დედა-მიწა, რომ მრგვალია კიდევ სხვა ნაირათ
 შეიტყუებს, მგზავრებიც უვლიდნენ დედა-მიწას-
 გარეშემო, სუ ყოველთვის ბრუნდებოდნენ

ქ. შარქუის სს. ს. კ. სს.
 სას. შარქუის რესტორი.
 1908 წლის ივნისი

იმ ალაგს, რამელიდგანაც გამოდიოდნენ სამგზავროთ, მაგრამ მეორე მხრიდან, თუმცა კი მიდიოდნენ ერთი მხრისკენ, აი მაგალითად, თფილისიდან, რომ კაცი წაიღეს აღმოსავლეთის მხრით, რამდენიმე დროების შემდეგ ის მივა ისევ თფილისში, მხოლოდ დასავლეთიდან. ეს, რასაკვირველია, შესაძლოა იმისთვის, რომ დედა-მიწა არის მრგვალი, ამას ჩვენ უფრო ცხადთ დავინახებთ ვაშლზე: აიღე მკითხველო ვაშლი და დაიჭირე ხელში, იმაზედ შენიშნე ერთი წერტილი და დაუწყე იქიდან ვაშლის გარეშემოთითის ტარება: თითი უტყველია; მივა იმ ალაგს, საიდანაც დაიწყე იმის ტარება, მხოლოდ მეორე მხრიდან. ასეა დედა-მიწის გარეშემო მგზავრობაც, რადგანაც ის არის მრგვალი ტყეიასავით.

ჩვენ გავივით, რომ მიწა არის მრგვალი; ეხლა კი სხვა რამეზედ მოვილაპარაკოთ. თუმცა ყველა ჩვენთაგანი ხედავს ყველადღე, რომ მზე ამოდის, მიდის სულ მაღლა და მაღლა ცაზე, მერმეთ ჩადის იმაღება და იწყება ღამე, მაგრამ ყველა კი არ ფიქრობს და კითხულობს, თუ ეს რისგანაა. ამაზე მე თქვენ თუ მკითხავთ, მოკლე პასუხს მოგცემთ: ეს მიტომაც, რომ დედა-მიწა ტრიალებს, როგორც ზრიალა. ბევრი თქვენგანი სასაცილოდ მიიღებს ამას, მაგრამ ძალიან ადვილათ აიხსნება სიმართლე ჩემი სიტყვებისა. უტყველია, რომ შემგზავნეით თქვენ ნავით სიარული და წყლის ნაპირზე მსვრია; ამ დროს გეჩვენებათ, რომ თქვენ გაჩერებული ხართ ერთ ალაგს და წყლის პირები კი მიზიზნა უკან. თვალები გვატყუებენ ამ შემთხვევაში, მით უფრო, ადვილათ მოტყუებდებოდაც, რაც უფრო ჩქარა მიცურავს ნავით. ესეა დედა-მიწაც: მზე გაჩერებულია და დედა-მიწა უფლის იმას გარეშემო. დედა-მიწა ხან ერთს და ხან მეორე გვერდ უშევრს რომელიც მზისკენ არის, ერთზე დღეა, მეორეზე კი ღამე, სანამ ის არ მობრუნდება.

დედა-მიწა ბრუნავს თავის გარეშემო ოცდარობის საათში. ამასთანავე უნდა ესთქვათ,

რომ დედა-მიწა ძალიან ჩქარა ბრუნავს დღე და ღამე, თუმცა საკმაოდ დიდებია, მაგრამ ეს იმიტომ, რომ დედა-მიწა ძალიან დიდია, ხალხი დიდხანს ჰფიქრობდა, რომ მზე იმძრევა და დედა-მიწა დგასო, ჰფიქრობდა ასე სანამ არ გამოჩნდა გონიერი კაცი, რომელიც მაკ ასხნა, რომ მზე დგას შეურყეველად, დედა-მიწა კი იმძრევა გარეშემო იმისა. იმან აგვისხნა ეს აი როგორ: რომ შეხვდეთ როგორ ამოდის და როგორ ჩადის მზე, როგორ ამოდის და როგორ ჩადის ვარსკვლავები ღამით, ჩვენ უნდა ვიფიქროთ, რომ რომელიც ვარსკვლავი რამდენათ უფრო შორს არის დედა მიწიდან, იმდენი მეტი გზა უნდა გაიაროს იმან, რომ დედა-მიწას შამოუაროს ვარს. აი, მაგალითებ, დახატეთ დედა-მიწაზე ორი წრე: ერთი დიდი და მეორე, ამის შუაში, პატარა, აიღეთ ერთი ალაგი ამ ორივე წრეებიდან და გაუშვით ორი კაცი იქიდან; ერთმა დიდს (წრეს) შემოაბრუნოს და მეორემ პატარას ერთა და იმავე დროს თქვენ შენიშნავთ, რომ რომელიც დიდ წრეს უფლიდის, იმ კაცმა უფრო ჩქარა უნდა ისმინოს მეორე კაცზე, რომელიც პატარა წრეს უფლის გარეშემო რომ ორნივე ერთ და იმავე დროს მოვიდნენ. იმ ალაგას, საიდანაც წაიღეთ ასე უნდა ვიფიქროთ ჩვენ მზეზედ და ვარსკვლავებზედ. დედა-მიწიდან უფრო გავშორებულ ვარსკვლავს უნდა შემოველო ერთ დღეს იმოდენა წრე, რომლის ზომასაც კაცი ვერ მონახავდა, უნდა ევლო იმისთანა სიჩქარით, რომლის გავება უშუალოდ იყო. ეხლა კი დავთანგავრებულოა, რამდენ საათს უნდებდა დედა-მიწა მზის გარეშემოვლას. მარად ამისა დედა-მიწას რისთვის უფლიდენ გარეშემო ისეთი ვარსკვლავები, რომელნიც ათას მილიონ ჯერ იმაზე უფლიდესია და ის გაჩერებული რათ უნდა იყოს? ჩემო მკითხველო, დედა-მიწა ბრუნავს თავის გარეშემო ისე, როგორც ურმის გოგორა ღერძის გარეშე;—აი, მისთვის ამბობენ, რომ დედა-მიწა ტრიალებს თავის ღერძის გარე-

შემოვო, თუმცა მართლა ურმის თვალისთვის ღერძი კი არა აქვს იმას. ის დედა-მიწის ზურგის ადგილები, სადაც უნდა გაეცელო ამ დედა-მიწის ღერძს, თუ რომ მართლა ჰქონდეს ამისთა ღერძი, იწოდებოდა პოლიუსებათ.

ამასთანავე შესანიშნავია ის, რომ დედა-მიწა ბრუნვის დროს, თავის საშველ ალაგას უფრო დიდ წრეს აკეთებს. მაგალითებ ავიღოთ ვაშლი, გაეხერხეთ, გაუყაროთ. ჯოხი და ვატირალით ისე, რომ ვაშლმა თავის გარეშემო იბრუნოს. ამ დროს ჩვენ შევნიშნავთ, რომ გარეთ ალაგი ვაშლის უფრო დიდ წრეს გააკეთებს, ვინც ისა, რომელიც იმაში გაყრილი ჯოხის სიხსლოვებსა, ესეა დედა-მიწაც. შუა ალაგას ის აკეთებს დიდს წრეს, პოლიუსების დახსლოვების გარეშე წრე პატარაზედ, ასე რომ პოლიუსებთან წრე თითქმის არც კია და თავათ პოლიუსები არ იმძრევიან.

პოლიუსია ორი: ჩრდილოეთის და სამხრეთის, უკეთეს გაურსთ გაიგოთ, სად არიან დედა-მიწაზე ეს პოლიუსები, დადექი პირდაპირ აღმოსავლეთისკენ; მარჯვენა მხარეს დაგრჩებათ სამხრეთის პოლიუსი, მარცხენით კი ჩრდილოეთის; უკან (ზურგისკენ) იქნება დასავლეთი.

შეიძლება ვინმე თქვენთანაში იფიქროს და სთქვას, ჩვენ პირდაპირ მეორე დედა-მიწის ზურგზედაც სცობოვრბენ კაცები: ისინი რატომ არ სცივიან იქიდან ძირსო? ჩვენ ქვეით არის დედა-მიწა ზეთ ცადა მაგრამ არ ეცვით ძირს, ვგრეთვე ისინი; იმათაც დედა-მიწა აქვთ ფეხ-ქვეშ და სად უნდა ჩაიქვიდნენ? გარდა ამისა ისიც უნდა ესთქვათ, რომ დედა-მიწას აქვს ისეთი მიზნებათ ძალა, რომლითაც ის თავისკენ იზიდავს სუყველადებს რაც კი არის იმაზედ. მაგალითად აისროლეთ მაღლა, ქვა, უტყველათ ძირსე ჩამოვარდება; კიდევ როცა კაცი მიქრის ცხენით, მაშინ იმას გონია, რომ რაღაც თოკით ეწვეა დედა-მიწისკენ: მიზნე იმისა დედა-მიწის მიზნოდველი ძალაა. დედა-მიწა ყველა ნივთს

ბა მზეს, ედრე ზამთარში. ჩაქვსაც ღვდა-
მიწა დაიწყებს მზისკენ მგორე გვერდის მი-
შვერს, მაშინ იქ დღეები გადიდებიან და
ჩვენში კი მოაკლენ, რადგან აქ ამ
დროს ღვდა-მიწა შორდება მზეს.

ეკვატორი არის ღვდა-მიწის შუა ალაგს
მასა სადამე ის ყოფს იმას ორ ნაწილად
ჩრდილოეთის და სამხრეთის ნაწილებად,
რომელნიც ეკვატორიდან ერთ და იმავე
სივრცეზე არიან მოშორებულნი. სადაც
დგახართ, იქიდან რომ გაკეთოთ წრე
ღვდა-მიწაზე, გაატაროთ პოლიუსებში, მაშინ
ის წრე გაკეთდეს მას ორ ნაწილად: აღმოსა-
სავლეთად და დასავლეთად. ამ წრეს ჰქვია
მერიდიანი, რომელიც აწვენებს კაცს შუა-
დღეს ყოველ ალაგს. ესთქთ ჩვენში ამ
ხზსჯა ანუ წრეზე არის შუადღე; მაშინ ყო-
ველ ალაგს ჩრდილოეთისკენაც და სამხ-
რეთისკენაც, სადაც ის გაივლის, არის შუა-
დღე; ღვდა-მიწის მგორე ნაწილზე კი ამ დროს
შუადღეა.

ეს ნამდვილია ასეა, ამიტომ რომ როდესაც
კი მზე დაადგება პირდაპირ იმ ალაგებზე
სადაც წრე გადის, მაშინ იქ მყოფი კაცი
დინახავს მზეს ცაში პირდაპირ თავის სწო-
როა. პირდაპირ თავ ზეგეთ, როგორც ვი-
ციით, მზეგადგება შუა დღისას და არ დილით.

აი ჩემო მკითხველო, ღვდა-მიწის მოკ-
ლედ აწერა, რომელსაც დიდხანს მოუნდენ
ძალიან ბევრი იზრომეს გონიერებმა და
სწავლის მოყვარე კაცებმა, და ამით მიცეს
ბევრი სარგებლობა სუყველას.

სამედიო ნაწილი

ზამთრის კვირისა

(უბრალო საშალები ცხენის კვირისა.)

ცხენი ძლიერ ეხმარება კაცს ცხოვრებაში: ცხენით
დადის ის კასაქანში და ისე უბრალო დროსაც
ცხენით ეხმარება მძიმე ტვირთს; ცხენით მა-
წის ხსავს და თესავს და მძვავს სხვა რამეს

ამ დროდგან ჩრდილოეთი კი თან და თან
შორდება მზეს და სამხრეთი უახლოვდება,
ამისთვის ჩრდილოეთში დაწყება შემოდ-
გომა, სამხრეთში-გაზაფხული: იქ (სამხრეთში)
იწყება ზაფხული ათს დეკემბრიდან, ამი-
ტომ რომ ის უფრო უახლოვდება მზეს ამ
დროიდან, ჩრდილოეთში-ზამთარი. გარდა
ამისა არის ისეთი ალაგები ღვდა-მიწის საშუ-
ალ ალაგს, სადაც ზამთარი არ არის, სადაც
მთელი წელიწადი ზაფხულია. მიზეზი ამისა
ისა, რომ მზე მუდამ პირდაპირ უყურებს ამ
ალაგებს. მაგალითებრ ანთებული სამთლის
ზემოდან პირდაპირ რომ ხელი დაიჭიროთ,
იგრძნობთ სიცხეს და კიდევაც დასწვავს
მას; მაგრამ როდესაც ცოტ-ცოტა გაშო-
რებთ ხელს, მაშინ კი თანდა თან სიცხოვ-
ლე უფრო შემცირდება და ნაკლებად წევს.
ეს იმიტომ რომ ხელი შორდება სამთელს
და ამის სხივები მრუდდებენ ხედებიან მას.
ეგრეთვე ღვდა-მიწის შუა ალაგზეა. რამდენ-
ათ უფრო პირდაპირ ხედებიან მზის სხივებ-
ი ღვდა-მიწას, იმოდენათ უფრო ათბობენ
იმას. ამას შევნიშნათ ჩვენ თვით მზეზე-
დაც; დილით უფრო სიცხეა ხოლმე, ვინც
შუადღისას, ამიტომ რომ დილით მზე სხი-
ვებს მრუდდებთ სცემს, შუადღისას კი სწორდებ-
სარტყელი რომ შემოვარტყათ იმ ალა-
გებს, სადაც მთელი წელიწადი ზაფხულია,
გაკეთდება ერთი დიდი წრე, ამ წრეს ჰქვია
„ეკვატორი“; ეკვატორზე დღე და ღამე
სუყოველთვის თანა სწორი არიან: დღეც
თორმეტი საათია და ღამეც. შეიძლება იცი-
თხოს კაცმა, რა არის ამის მიზეზი? აი რა:
სადაც ეკვატორია, იქ არის ღვდა-მიწის შუა
ალაგი, რომელიც მზეს არც მიუახლოვდება
და არც გაშორდება; ერთი და იგივე სივრ-
ცეა მზესა და იმის შუა, ამისთვის აქ დღე
და ღამე თანასწორია, სხვაგან კი ხან დღე
მეტია და ხან ღამე, ხან ორნივე თანასწო-
რი არიან, მაგალითებრ ზაფხულში დღეები
მეტია ღამეზე, ზამთარში კი ღამე, იმიტომ
რომ ღვდა-მიწის ზურგი, რომელზედაც ჩვენ
ეცხოვრობთ, ზაფხულში უფრო უახლოვდებ-

ერთ ნაირათ არ იზიდავს: უფრო ჩქარა იზი-
დავს იმ ნივთებს, რომელნიც უმძიმესი
არაიან; ერთად რომ ჩამოვავლოთ მაღლილ-
გან ლურსმანი და ფრთის კალამი, ლურსმანი
უფრო ჩქარა დაეცემა ძირს, ამიტომ რომ
ის კალამზე უმძიმესია.

ღვდა-მიწა, გარდა თავის ღერძის გარემე-
ტრიალისა, ტრიალებს მზის გარემეტრ-
შიძობება ვინმემ თქვენთაგანმა თქვას: „მე
გამიგონია, რომ ღვდა-მიწა დგას ორ ვეშა-
პზე და იმათ უქცირია“. ეს თუ გინდა ასე
იყოს, მაგრამ ის ვეშაპები რაღაზე დგანან?
სწავლული კაცები ასე არ გვეუბნებიან ჩვენ;
ისინი ამბობენ, რომ ღვდა-მიწა გველეშაპე-
ბზე კი არ დგას, მიწის გარემეტრ ტრიალებს.
მ. მ. მზეს აქვს ისეთი მიმზიდველი ძალა,
როგორც ღვდა-მიწას. რადგანაც მზე ბევ-
რათ უდიდესია ღვდა-მიწაზე; ამისთვის ისე ღო-
ნიერათ, რომ ის დაეტყებოდა მზეს. უკეთუ
ღმერთს არ მიეცა იმისთვის დაარსებდნენ
ვუხა, რომლის გადაშორება იმას არ შეუძ-
ლია. ვთქვათ, მაგალითად, თოქვე მიმზიდელი
ქვა რომ ვატრიალოთ ხელით, ის სულ ერთ-
სა და იგივე წრეზედ იტრიალებს, და უკეთ-
თუ გაწვდა ეს თოქი, ვინ იცის საით გაქან-
დება ქვა, ეგრეთვე ღვდა-მიწა. უკეთუ მზეს
არ ქონდეს მიმზიდველი ძალა, ღმერთმა იცის
გაქანდებოდა ღვდა-მიწა.

ღვდა-მიწა მზის შემოვლას უნდება ერთ
წელიწადს; ამ დროს ის ხან ერთს და ხან
მეორე გვერდს უშვერს მზეს, ისე რომ ღვ-
და-მიწის ღერძის ხან ერთი ბოლო აქვს მი-
წისკენ, ხან მეორე; ხან სამხრეთი მზისკენ,
ხან ჩრდილოეთი. აქედან წარმოსდგება ის,
რომ როცა ჩრდილოეთის მხარეა მზისკენ,
მაშინ იქ ჩრდილოეთში, დაიწყება გაზაფხუ-
ლი, ამისთვის რომ რამოდენათ უფრო მი-
უახლოვდება მზეს ღვდა-მიწის რომელიმე
გვერდი, იმოდენათ უფრო თბება ის; უკეთ-
დევ კი, როდესაც უფრო და უფრო მიუახ-
ლოვდება ის მზეს, იაიწყება ზაფხული. აი
არის ღვდა-მიწის ღერძის ჩრდილოეთისკენ
ბოლო მიმდებარე მზისკენ ათს (10) სკედ-

აკუთხებენ ცხენს. ზოგჯერ იგი გულს კაცის სი-
დიდრეს, რომელსაც სახნაგ სათუბი მიწა ან სულ
ზარა აქვს და ან ძლიერ ნაკლებად აქვს, შეადგენს
ერთად ოცდა ათ მსხეთიანი ცხენი: ის მას აშუშ-
ებს ქორით, იფულს შოულობს და თავს ირწუნს
წირი-ცოცხ-შვილიანათ სსხელში იფიქრებს ბეკარას
მხდის და ინტრუქტებს მტერსა და მოყვარეს. კი-
დედვრ ვიტირამ, რომ ცხენი ცხოვრებას უადვი-
ლებს კაცს, სწავლულებს, რომლებსაც გულთხად
სურთ ეყოლი ცაცისთვის ბედნიერება განსაყოფ-
რებითი ეურხდლებს მანქნის ცხენის ექიმობას
ამ მოკლე სანთი. მაგრამ, როგორც სსხურველად,
ისე კიდევ მანტი სასოცადლო ვერ გავრცელდა
ხაღში ადგილი ცხენის ექიმობას, ამის მიზეზი ერთ
მხრით ის არის, რომ წამლებს სსხელებს და
ისიც როგორ უნდა მთი შესაყვას ღვათინურ
ენსე არის, რომელიც დასაღ სსხეს ძლიერ
უჭირს გამოსათმელად და ამასთან ისიც ვეკლამ
იხის, რომ ცხენის ექიმობით, მარტო დასაღი
სსხისი მეტადინობს, თუმცა სსხურველი ვი, რომ
მარტო დასაღმა სსხეს ვი არა, განთლებულებს-
შეცხელი მოკვიდინ ცხენის ექიმობას და იმით
შესაშუქონ გაჭირვებული, ღარობი კაცის სიცო-
ცხელი, დატანჯული ცხოვრება ამ წით სოფელს.
ცხენის ექიმობა არავის გვარის შეუღობას არ
წახრთმევენ. მეორე მხრით ცხენის კარგი და ადვი-
ლი ექიმობის გაურცვლობისა მიზეზი ის არის
რომ ავთუქშია წამლები ძლიერ ძვირად იფიქრება
ასე, რომ წამლებს ფასით ზოგჯერ ითი სოფლის
ცხენი არც ვი ეღიერება. ამისაგან ვინც ვი გა-
მოაჩენს ითი წამლებს ცხენის ექიმობისას და ტას-
წავლის, ტერმადიტად ღირსი არის, რომ
ისინი ღიდის სისხრულთ მივიღოთ და ვისწავ-
ლოთ.

ცხენის სსხელებს, რომლებსაც შეიძლება
კაცმა ისმაროს უზარალო სსხელებს, არაინ
შეიძლება:

1) კ უ ჯ ი ს გ ა ლ ა ს ე ზ . ცხენი თუ გლას
სსხელებს სსხეს სანდისსხენ უნდა დააღვიბოს კაცმა
შეიძლება წამლი, რომელიც შესაგდება ამ ნიარად:
უნდა აიღოს 5 მისსაღი სსხარი, ტასსა ცოტადღენ
ძლიერ ცხელ წყალში, მოუშატონ 6 მისსაღი ნი-

შედრი, 12 მისსაღი გვარჯილი, კაცციფოს და
დააღვიბოს. მარა ამისთან ეს ვი უნდა იფიქრ-
რომ კაც ცხენს ცოტა უნდა დააღვიბოს. თუ
პირველად არ იმეკება წამლს, მამინ უნდა
დააღვიბოს ივკარათეუ მამსაღებული წამლი
მეორეთ და შესაქეთ ორ-ორი ღდის გამოკებით
როდესაც ექიმობ ცხენს, წყალში ჰტოვა გურვი
და ისე ასევი.

2) მ უ ლ ი ს ტ ი ე ბ ი . მუდღის ტიპით
სმირათ არან ცხენები ავით. ამის წამლი არის
ერთი რეჟა სე-რჯინის სსწეთი და ერთი სტაქ-
ნი რქე, ესენი უსომით უნდა ასე ერთ ოთხ
ღდეს მამინ, როდესაც თე იღევა; ამიტომ რომ
ამ ღდოს მუდღის ტიპები ძლიერ სუსტით არან.
ვინიღობას თუ მამ არ არგოს, მამინ ან შისთ
ტექნება და ან თუ საფსურლას, შიფთე აზინდას
წასტერი თავები, ტასხე, დაეჭვი მათი თესლიანბე,
აიღე იმისი ერთი გივანსე და შიდა ტურვი ერთი
გივანსე მესამედი გორჯინდი, 2 გირვანსე მ-
რდილი; აურ-დაურვი ესენი დანხე კარგა ღამასთ
და ჰერში ან ჰტომი ერთი წლის ცხენს ღდუში
ორჯულ აჯამე თითო გოჯი, ორი წლისს სსმი
ან ოთხი. ოთხ გოჯისე მტრ ღდუში რამდენი სნი-
სც უნდა იფოს ცხენი მანტი არ უნდა აჯამო.
ამ ნიარით უნდა უჭებო 8 (რეს) ან 10 (თი)
ღდეს.

3) ც ხ ე ნ ი ს ბ ე ღ ა ა ნ ე უ წ ე ლ გ ა გ ი .
თუმც ეს სსხელებს დაკარგოს ცხენს კუჭის ჯალ-
სსხელობით ცრუდი სსხეებისკან, მამინ ძლიერ კარ-
გას დააღვიბოს მის დაწმენდილი და ძლიერნი ბუ-
რას არავი ერთი სტაქანი, რომელიც უნდა გურ-
ვიოთ ერთ სტაქან სსმარსეო ზეთში. თუ ერთ-
სხელ არ არგოს წამლმა კიდევ, მეორეთ დააღ-
ვინე და ამისთანავე სისხლიც გაართვი.

4) ფ ა ღ ა რ ა თ ი ა ნ ე უ მ უ ტ ე ლ ა .

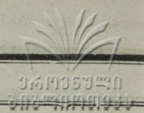
ეს სსხელებს სმირათ ემართება სსქონელს ნა-
მეტურ მამინ, როდესაც ის სსქონელ ჩქარა
მოიგვლის სსკებს თუ ეს სსხელებს სტირს სსქონელს
მამინ ის წამთარში ძლიერ თიღათ უნდა შე-
ნასო, თიღი წყალი უნდა ასე; საფსურლში გრი-
ლათ უნდა შეინასო, გრილი სსხელები უნდა ასევე

სსხელები ცოტა ერთი ცალი სსქელ დივის
ფეკელი უნდა გავრვიო დანხეილი ვანათის თესლი.
თუ ამ წამლმა არ მოარჩინოს, მამინ მეგრდსე ღუ-
გურები უნდა დადაც ან, როგორც იმერლები ემა-
სიან, უნდა ნამოყვლიო, მაგრამ თუ ამ უფას-
გნელ ექიმობითაც სმირათ ცაციფოს სსხელებს
ფაღარათან კვირებს ღურდო უნდა მოუხრთო
და აჯამო წყალში გარეული. ეს ძლიერ არგებს.
მაგრამ არც ცხელი უნდა იფოს ბარდა და არც
ცოცი: ცოტათი მოსოთ. თუმც ღურდო არ
იქნეს, მამინ შეიძლება იმის მაგიერ ჰტომის
მოსოთ წყალი.

წიგნების ბეჭდვა

ამ უფასსხელ ღდოში ჩვენდა დიდ სსისარე
ლოდ სოფლებში სულთ წაწერს კარდა ბეჭდმა იცის
ნახეჭდი წიგნებისთვის კაც; მაგრამ იმ ბეჭდო იქნება
ათასში და ორი ათასში იქნება ერთმაც არ იფო-
დეს, პირველად ვინ გამოთგონს წიგნების ბეჭდვა
და რა ზატევისცემა ვეფთხისნი იმის გამოთგონს
ჩვენთან.

მეთათსმეტე საფურქმდის ესე იგი ქრისტეს
აქეთ გავიდა თითქმის ათას ოთხსი წელიწადი
და კიდევ არსად არ იფოდენ წიგნების ბეჭდვა-
ამისაგან იმ ღდოში თუ სსდუ ვი იფო წიგნი,
სხელ სსელწერი. ვისაც უნდა ღდოდა რომელიმე
წიგნის შოვან, იმას ან უნდა ევიდნა სსმინელი
ძვირთა მისთა ჯალწირილი და ან მწერლისათვის
უნდა მიეცე უსომო ფასი, რომ მას მისთვის
ჯალაწირს რომელიმე წიგნი ჰაღადღის მაგიერათ
სსმარობდენ გათლილ ტუჯს, რომელიც გვარის
ძვირთა ჯღებოდა. ამ მიზეზების გამო იმ ღდო-
ში ერთი უზარალო წიგნი, რომლისთანსავე კსთქვით
ასლა იფიდი ორ აზასთან ვი კიდევ უფრო ნაკლე-
ბათ, იფესებოდა ას ორმოცდა ათ მანეთით
(150 მ.). სმიერის თავი გავსებოთ, მამინდელი
წიგნები სხეთისათაგ ძლიერ ძნელი იფებენ,
ამიტომ რომ წერში შედღამაებს სმირათ უშუბ-
ღენ და უშეტესი წაწილი სიტუქების იწერებოდა
გარკებით.

ის არ დაწერა ერთ წიგნზე, რომელიც დიოპეტა მანდში, ერთ გერმანიელ ქალაქში ათასსუთას სუთ წელში (1505 წ. და იყო მართებული მქსიმილიანი იმპერატორისათვის ამ სიტყვებით: ათას ოთხას ორმოცდა ათი (1450 წ.) ქალაქში მანდში, ივანე გუტენბერგმა გამოაგონა განაკერველი სტამბური სელაქისა, რომელიც შეიქმნა იმის განუყოფელს და განკრველი ქაუსტმა შექმნა და მათმა მოადგილეებმა. ამ სიტყვებით შეინახა სხელი ივანე გუტენბერგისა, როგორც მიწვევით წიგნის ბეჭდვის გამოგონისა.

ივანე გუტენბერგი, გადებული თავის ამხანაგებისაგან, დიდ ხანს დადიოდა საწვლათ, ხან დახსნა ღუქმა პურად არ ქქონდა. პოლის ხაწაულ გუტენბერგს კიდევ გაუღია მისმა ბეჭდა: მანდის ეპისკოპოსმა დაუნიშნა მას პერიცა გერმანიის ბლახთ, რომლის სწავლებით მან კიდევ დაწერა რომა თავის გამოგონებულ სელაქისა განუყოფელსაზე. ივანე გუტენბერგმა მოკვდა ათას ოთხასმოცდა რვა წელში (1468 წ.) ოთხსმეტ (14) თებერვას.

გუტენბერგის საკვდილის შემდეგ მისთან ნახა წავლა კარგა: გაიფანტნ სხვა და სხვა სახელა მიწეობებში, გერმანიაში, ფრანგიაში, შვეიცრიაში და სხვან და დაფუძნნ სტამბუბა ბერში, იმ დროს იმპერატორებმა მალან შექმნეს ამ დევდენ მესტამბუებს და აით კარგათ მიუყვალთ საქმი. ასლა მალან გადვილებულია წიგნის ბეჭდა სხვა და სხვა საბეჭდავი მამისების მოგონებით. ამერკავში არის ამისთანა ჩქარა ფაბრიკა მისინ, რომელიც ერთ ხასთს ოცდასუთი თას (25000) თასამდის ბეჭდავს. ამისთანა მასის კომპონს მალან უნ და უმადლოა დიორკანტემპკარი კარგების წელაობით ხელსში დივლათ ვრდელაბა სხვა და სხვა სისარგებლო წიგნებია. წიგნის ბეჭდავს და განათლებას დიდი გუფენა აქვს ერთი მეორეზე. განათლებული კარგია რას ქმოდენ მარტო, თუმც მათ სტამბუბა და მესტამბუბები არ კისარებოდენ ისინი დაწვდენ მართლია კარგ წიგნებს, სხვადა შეუწუწუებულთ დიდ ხანს კმებოდათ თავის ოთხს

ში სტოლზე დაწობილი ისე, რომ ქვეყანა ვერ გაიკება, რას აკეთებენ თხელი გამბარი და სთავალებიანი კარგები ამ კარგს დასურულ ოთხსუბში. ესლა გი ბეჭდვის შექმნითი სწავლული კარგები მღიერ ჩქარა ამრავლებენ წიგნებს ხელსში; ასლა მეტი ადრათერი უნდა ოდონდ ხელსში იეთხას წიგნში და სხვათსავე წიგნებს ყოველთვის უმანინ მთა უმეტეს, რომ თუმც ამისთან იმანდ ცრატით სული განხრთა და არ გაწოდდა მიწდაღებული. ერთი სიტყვით განათლება და წიგნის ბეჭდვის საქმი ისე არის დამკავებული ერთი მეორეზე, როგორც სული სორცზე.

მუშა ხალხის სიმართლეა.

არ ვარა, თუ ბიჭები და გოგონები ერთად მუშაობენ, ან პატარა და დიდები ერთ ოთახში არიან. ისიც კი აწენებს მათ ყოფაქცევას, რომ ქალები და ევალები ერთ დროს მოდიან ფებრიკებზე, ამისთანა მდგომარეობა ძლიან რყენს ყმაწვილებს და ნუ ჰგონია სახელმწიფოს, რომ ამითგან გმოვიდნენ პატრონანი აღმზინები.

არ შეიძლებაოდა დაჯერება, რომ ნამდვილათ არ ვიყოთ ჩვენ დარწმუნებულნი, როგორ მუშაობენ ინგლისის მანდებში პატარა ყმაწვილები. ამა ყური დაუვდრათ, რას იტყვის ამზე ფრენისი. ყმაწვილებს 5-10 წლისა გზენიან ვიწრო დერეფნებში, რომელსაც ორი მტკაველი სიმალღე აქვს მეტი არა. მსენი ათრევენ ერთ ბორბლიან ფრამებს ტვირთით სავსეს. ამ საქმის გაკეთება შეუძლიანთ ამათ მარტო ფორთხვით. საქმის გასადვილებლათ ესენი ვარშემო იკრავენ პრტყელ ტყეის ქმარს, ამ ქმარს აქვს მობმული ოთხი მტკაელის სიგფ ჯაჭვი. ეს ჯაჭვი დამაგრებული არის საგორებელზედ შრენისი ამბობს, რომ ერთ ექვსი წლის ბავშვს ქონდა მხარზე კარგა მძიმე ნახშირით სავსე კალათა ამ მძიმე ტვირთით დღეში 14 გადსავალი უნდა ეწა. აი

როგორ ასრულებენ ესენი ამ მძიმე სამუშაო: ყოველი მუშა ბავში იღებს თავსაწუშაო კალათას და მიდის იმ ალაგას ცა ნახშირის ამტრევენ. აქ აუწებენ კალათას და კიდებენ პატარა მხარზეზე. მს კალათა არის დაკავებული თასმით, რომელიც გადპერილია ყმაწვილის შუბლზედ. მერამოდენიმე ნახშირის ნატეხებს უწყობს თავს უკან. შუბლზე რომ თასმთა გადაქვს, იმ თასმთაზე არის დამაგრებული პატარა ლამა. ამ ნაირი ტვირთით მოკუნძულ მიდის პატარა ყმაწვილი. სამტრეველები პირველ კიბემდი არის ასი მტკაველი სიმალღე კიბესაც აქვს ოცი მტკაველი სიმალღე, რომელიც მოდენიმე ნახიჯის მერმე არის მეორე, მესამე, მეოთხე და სხვ. კიბები ამ ნაირი მიდის იმ ალაგებამდი, სავა აგროვებენ ნახშირს. ხანდისხან თასმა რომლითაც არის დამაგრებული კალათა სქდება და მსენი ტვირთი ეცემა უკან მიმავალ ყმაწვილზედ ან კლავს, და ან ამხინჯებს ამ უკანასკნელს. მასათკარი ის არის, რომ ბავში ასრულებენ ამ საქმეს მთელი ღამე და ნაწილი გირთი ბავშვები მთელი 24 საათი და დღესას 48 საათი რჩებიან ამ ალაგებში მუშაობით. ამას ვარდა აქ არის იმისთანა ქმი ვასაკეთებელი, რომ მარტო კარგა უნდა აღოს და კეტოს. ამ საქმეს აკეთებენ 12 საათს ერთი და იგივე ბავშვი ამ საქმეს ასრულებენ: ძალიან პატარა ყმაწვილი ამ საქმეს ძალიან ზარალი მოაქვს, რად იმისთანა უხვირო საქმისაგან ბავშვებს ღირს ერყევა და გლახაკებთ ხდებიან. მსოფლიო ამისთანა კარებისთვის მამინას ხმარობენ უნდა ეთქვათ ამისთანა სიცოცხლეზედ სარცა ყვა ვერ გ მოთქვამს. რანაირი სამძინარე არი ისინი, ვინც ასე ემყობა ამ პატარა ბავშვებს. როგორ შეუძლიანთ მოითმინონ ამათა მშობლებმა ამით ამ ნაირი ცხოვრება მარამ სიღარიბე ყველას შეაძლებინებენ. მამაწვილების ჯაფიჯან ესენი სარგებლობენ. სიღარიბე ბევრს აფიკრებინებს კალათა

შავღურაჲის შუამთხველოპისათვის
წასდებულადი.

უნდა მიიღონ ყოველი ღონისძიება, რომ უბედურება თავს გადაეცლოს საცოდავად უშვებს და არაფერი ენება მოუტუნას იმით უდროით მუშობამ. მაგრამ ვისგან უნდა მოველოდეთ შეწყობას? მშობლები იმედი ნუ გვექნება, ევროპაეფრის მკვლამს ფულის მიცემა, სანამ ამათ ექნებათ უკმა პური საზრუნავათ. შფრო იმედი უნდა გვექნადეს ამ საქმეში იმათი, ვისთანაც პატარა ყმაწვილები მუშაობენ, მაგრამ მათს იმედიც არა გვაქვს რადგან ხშირად შეწყობება მოეუყუდედეთ. შევლაზე უფრო ამ საქმის გასწორება შეუძლია სახელმწიფოს. სახელმწიფო ვალდებულია, რომ გამოიხსნას ამ უბედურებისაგან თავისი ხალხი. მაგრამ სახელმწიფოს აღარ ეყოლება ამდენი სახისჯი კაცები და უდროით სიყვილი მხეცა ხშირი აღარ იქნება. აი, რა საშუალებით შეუძლია სახელმწიფოს მოგზაროს ამ უბედურად ყმაწვილებს.

1) ყმაწვილების საშუალო სახლი უნდა იყოს კარგი სადგომი, შიდა კარგი ჰაერი უნდა მუშაობდეს ყოველთვის, მტვერი რაც შეიძლება ნაკლები უნდა იყოს.

2) უნდა იყოს დანიშნული რაღდენი წლის ყმაწვილი უნდა მიიღონ ამ ქარხანებში. პოპულაციის მხრივ იმათი უნდა მიიღონ რადგან ამათ ისე არ აენებს ჯავა, როგორც სხვები წლოვან ყმაწვილებს. მაგრამ ეს აზრი არ მოვიდა აღსრულებასში, რადგან დაიბნედა დედ-მამას ამაზე უფრო ყმაწვილი შეიღებინა ეკირებთან შეწყობა. პრუსიის მართებლობამ მისაღები წელიწადი დანიშნა 2. ინგლისში მართო ათი წლის ეაქებს საშუალოდ მუშაობა ნახშირის სათხრელში, პატარა ქალებს აღარ შეუძლიათ.

3) ყოველ საქმის მიცემაზე უნდა უგდონ უფრო შეუძლია თუ არა ამ მუშას ამ საქმის ეკეთება? არასოდეს ყმაწვილებს არ უნდა

დააკლონ ღამის ძილი და ყოველ უქმი დღე დასასვენებლათ უნდა ქონდეთ. პრუსიის მართებლობამ დანიშნა, რომ 14 წლამდე ყმაწვილები უნდა მუშაობდნენ მარტო 6 საათი, დღეში მოსვენება უნდა ქონდეს ნახევარი საათი სადილობამდე, ნახევარი ნასადილევს.

ჩვენ არ ვიცოდით პირველ თუ რა მნიშვნელობა ქონდა ამ ზავედენიას, მაგრამ ისიც კი უნდა ვთქვათ, რომ ამდენი სიყვილი და ავითმყოფობაც არ გვეჩანა. საცოდავ ხალხს, რომელიც აქ მუშაობს თანდათან ძალი და სიმართლევ აკლდება.

ძარგი მნიშვნელობა ექნებოდა ამ შემთხვევაში სიმართლის მზრუნველ გამგებობას. თუ ესენი კარგათ მოიქცეოდნენ და მუშა ხალხს უყურებდნენ კარგათ, მაშინ ცოტა უბედურება მინც მოაკლდება მუშა ხალხს.

ა) მარხანები, რასაკვირველია მე არ მინდა გადავთვალა ყველა ფაბრიკები, მაგრამ ვიტყვი იმაზე, რომლისთვისაც უფრო საჭიროა სიმართლის მზრუნველი გამგებობა.

1) ს ბ ი ჩ ქ ი ს ქ ა რ ხ ა ნ ე ბ ი. მოსაკიდებელი სპიჩა ყოველგან შამოილეს; ყოველი გლეხ-კაცი ამითი უკიდებს სამთელს. წინეთ თავინთ აკეთებ სპიჩას ხმარობდნენ. პატარა მკვარის ჩხირს ავლებდნენ გოგირდში და ისე უკიდებდნენ. თუნდ ეხლანდელი სპიჩით უფრო ადვილათ შეიძლება მოკიდება, მაგრამ ბევრი უბედურებაც მოაქვს. ბევრი მოწამლულია სპიჩის ფოსფორით ან ვანგებ და ან უცხადათ. შოსფორის ქარხანებზე, მუშებს აქეთ დამწეარი ალკებები, რომელიც ძნელი მოსაჩრჩინა. მართხარი ავით მყოფობაა ამ ფაბრიკებზე: ან ზედა და ან ქვედა ყბის საოცარი ტყვილი. ამ ავად მყოფობას ქვია: "შებების განგრენი ფოსფორისაგან."

ამ ავადმყოფობის უფრო კარგათ გასაგებად უნდა ახლოს გავიცნოთ სპიჩის საყ-

თებელი ფაბრიკები. ტანის სისუსტეობისთვის ყველაზე უფრო ზარალი მოაქვს, როცა სპიჩას ავლებენ ფოსფორში. ბევრ ფაბრიკებში იმავე ოთახშივე ავლებენ სპიჩას ფოსფორში, საცა გოგირდში დასავლეს და ზოგან კი მეთრე ოთახში. მაგრამ ყველაზე უფრო სავენებელია იმ ოთახში ყოფნა, სადაც გავითებულ სპიჩას ახმობენ. აქ მყოფი მუშა სუნთქვს ფოსფორის ოქსიდათით, რომელიც ძლიან მავნებელია. შების განგრენა უნდა ხდებოდეს ძელის სფერი კანის ანთების მოსვლით. რაც ყბაზე ხორცის სულ ღებება და აუღის საოცარი სუნი. პირველათვე ავადმყოფობა იწყება კბილის ტყვილი ტყვიოს იწყებს ნახევარი ყბა, ანდისხან ნახევარი პირი და კისერი; ღიძილები სიფდებიან და წითლდებიან, ღიძილებზე გარდის მუწუკები, რომელნიც მერე სქდებიან. ღიძილები ზოგიერთ ალავას იხერიტება რ იქ-დამ გომოდის წრბოლი; კბილები შავდებიან, იძმრვიან და ცოტა ხანს უკან ევრბებიან. ავადმყოფებს ეღება მიწის ფერი, მათ აღარა აქეთ და ხმებიან. ზოგიერთნი ჯერ კიდევ ბევრს ლაპარაკობენ, თუ რისგან ხდება ეს ავადმყოფობა. ზოგიერთნი ამბობს, რომ თავის წამლისაგან ხდება ეს ავადმყოფობა, რომელიც საც ურევენ ზოგიერთები, მაგრამ ეს ეცოთ ნამდილათ, რომ საცა თავეს წამალს აკეთებენ, იქ ეს ავადმყოფობა არ არის; მერე ზოგიერთი სპიჩის ფაბრიკებზე თავეს წამალს არ ურევენ, მაგრამ ესაძაგელი ავადმყოფობა მაინც არის. სხვებს სხვას ფიქრობენ. მე მაგონ, რომ ეს ავადმყოფობა ხდება ფოსფორისაგან. ეს ნამდილათ კი არ ვიცით, რა წყენს? ფოსფორის ორთქლი, თუ ფოსფორისაგან აწებოიანდებული ხელები, რომლითაც დაბნლათ სკამს პურს, ამ უბედურების შემთხვევლობისთვის.

ლონის ძიებაჲი.

ამ უბედურების შეუმთხველობისათვის, სპიჩის ფაბრიკებზე უნდა მიიღონ ქვემო მოხსენებული ღონის ძიებაჲი: 1) ფაბრიკა იმ ნაირად უნდა იყოს აშენებული, რომ ფოსფორის ორთქლი ბევრი არა რჩებოდეს რა. სახლი უნდა იყოს დაფუძული მღობა ალაგას, რომ ქარმა იმუშაოს კარგათ, ამიტომ ეს სახლები არ უნდა იყოს აშენებული შუა ქალაქში, ან იმისთანა ალაგას, საცა ბევრი მცხოვრებელია. სამუშაო ოთახებზე უნდა იყოს იქცეული კარგი ყურადღება: უვნებელი ოთახები მკვნიველ ოთახებიდგან უნდა იყვენ განზორბებული. მართი ოთახის მკვნიველი ორთქლი მეორე ოთახში არ უნდა გადოდეს. შიველი ოთახის ორთქლი მიღში უნდა აღიოდეს. შიველმა ქარხანების პატრონმა უნდა მიაკრას ყოველი ოთახის კედლს, რა და რა მუშაობას რა ენება მოაქსიმირთელისათვის, ავადმყოფობა ამ ფაბრიკებზე, შეიძლება: სიღამსვე პირში, დამალი დგილები სხვა და სხვა ალაგას ჯანზე, გულის ტკივილი, ხველა და გულის დასუთვა. აქას გარდა ყოველი მუშა უნდა დაარჩიოს, რომ საქმის მერე დაიბანოს კარგათ ხელი, კბილები გამოიხეხოს და ისე მიუდგეს სქმლის კამას.

9) 4) 16 წლებზე უფრო იარ უნდა მიიღონ სამუშაო საცა ფოსფორის და ანუ გოგირდის ორთქლია 5) როგორც ავადმყოფობა დაწყებამუშას მაშინვე ექიმთან უნდა გავზაუნონ ხეწებელთა. 6) სიმართლის მხრუნიელმა გაგეობამ ხშირად უნდა დათვლიეროს ფაბრიკები, ან კარგი ჰაერი აქეთ თუ არა ჰქვას, ან აუად ხომ არა იენ არის და სხვა.

ბ ი ბ ლ ი ო გ რ ა ვ ი უ ლ ი

ბანსხალეზა.

ზამოვიდა და ამ მოკლე ხანში ხელის-
მომწერლებს დაურიგდება

„კრებული“

(მეზვიდე წიგნი)

ზინაარსი: კილოს მიმოქცევა, (პლემს ვიდე) ლექსი.—მართული სახალხო პოეზია. ლექსები, შეკრებილი რაფ. მისთვისაგან.—მემონტი შატის ტრაგედია (დასასრული), ნათარგზნი ბ. წყეროლისა.—შლინური სიმღერა (ილ. შავევაძის შეკრებილთაგანი).—ჩემ პიროვნებაზე, პოლემიური ხტატია, ნ. სკანდელისა.

(მეკვე წიგნი)

ზინაარსი: სკაენის ცულოუტობა, მელიერის კომედია (სრულთ), ნათარგზნი ა. წყეროლისა.—შაწვილების აღზრდა შეიცარიაში ხტატია უდელის წყერისა.—ამერიკელი ქალაქი ხტატია ბ. შედინიძისა—გლესური სიმღერები (თორმეტი) ილ. შავევაძის შეკრებილთაგანი.—როცა ზამთარში გაქირებულნი... (დობროლიუ ოვიდე) ლექსი.—თანამედროვე მწერლობა. ანრი როზოარი, კრიტიკული ხტატია. ნ. სკანდელის სა.—მინც სირაუვის და ბოროტების დროს... (მექტორ ჰიგოსი) ლექსი.

ამ წიგნების და აგრეთვე 1873 წლის აკენ-
ძე და გავზაუნა ცოტათი უფრო მეტს დროს თხოუ-
ლობს, ვინემ ჩვენ ვევიგონა. მარამ სიეტემზობის
განმავლობაში კი ხელის-მომწერლებს ყველა ეს გა-
მოსული წიგნები დაურიგდება.

„კრებულის“ რედაქცია

ბანსხალეზა

საქართველოს და იმერეთის სამეხთო კან-
სისტორისა შინა ვავლილ იელიის თვი-
21ს დანიშნული ტორგი ტფილისში მდ-
ბარე მჩმიაწინის კუთენილი მამულების ქ-
რით მისაცემთ არ შესდგა, რადგანაც მო-
ურენ არ აღმოხდნენ, ამისთვის სინოდის
ახლს ბრძანების ძალით დანიშნულია ის-
ვე ვავლესტის 27ს და 31 პერეტორევა ქვ-
მო აღნიშნულ საგჩმიაწინო მამულების
ქართ მისაცემთ:

1, სამი დუქანი დიდ ბაზახანაში № 8
და 10.

2, სამი ეტაჟიანი შენობა დუქი ხაჩის
შეთან ბაზარში, რომლის ქვემო ეტაჟში
ერთი დიდი თავლა, შუა ეტაჟში ხუთი დუ-
ქანი თავისი ოთახებით და ზემო ეტაჟში ერთ-
თი ზალა, ოთხი ოთახი თავისი კუხნით და
ორი ბალკონით № 1, 2, 3, 4, და 5.

3, ოთხი დუქანი, ერთი შუა ბაზარში და
სამი ქურჩიხანაში № 2, 3, 4 და 5.

4, მართი ძველი ნაშენი ორ ეტაჟიანი პატ-
რა სახლი უეზო მოლნიის უბანში № 1.

5, მართი ეტაჟიანი სახლი თავის ეზოთ
ფრანგების ეკლესიასთან ორი ოთახი ოთა-
ხი და ერთი კუხნა.

მაშასადამე მოსუნეთ შეუძლიანთ გამო-
ცხადდნენ დანიშნულ დროს ძანსისტორიაში
სადაც ნახამენ კანდიკიას ყოველ დღეგარ-
და კერისა და დღესწაული დღეებისა დ-
ლის 9 გან შუადლის შემდეგ საათის 2-დ-